

УДК 316.3:140.8

Н. П. Гедікова,

кандидат політичних наук, завідувач кафедри суспільних та гуманітарних наук Іллічівського інституту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
вул. Данченко, 17а, м. Іллічівськ, 68003, Україна,
тел. 8-096-587-99-69 (м. т.).

РОЛЬ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЧИННИКІВ У СУЧАСНОМУ ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Соціокультурні трансформації в Україні, обумовлені тенденціями нинішнього етапу становлення постекономічного суспільства, не могли не вплинути на світогляд українського народу. У цьому зв'язку в статті через вивчення основних мотивуючих соціокультурних чинників (національних інтересів, системи духовно-культурних цінностей) дослідницький акцент ставиться на аналізі характеру і практичних результатів процесу культурно-світоглядної трансформації українського суспільства у сучасних умовах.

Ключові слова: світогляд, соціокультурні чинники, національні інтереси, духовно-культурні цінності, віра.

Практика суспільно-політичного життя у сучасній Україні свідчить про те, що вирішення проблем у соціально-політичній, економічній і правовій сферах і здійснення подальшого процесу ефективного розвитку української державності на засадах лібералізму і демократії потребує вивчення стану і особливостей духовно-ідеологічних ціннісних орієнтирів і пріоритетів української державотворчої спільноти і соціокультурного середовища, обумовлених як історичними факторами, так і нашим цивілізаційним вибором і перспективою євроатлантичної інтеграції. Акцент робиться на даних аспектах виходячи з того, що саме вони є одними з основних умов прогресу сучасного світу, людської взаємодії, виступають як спонукальні мотиви прагнення людини до самовдосконалення, передумова консолідації суспільства, єдності нації, злагоди громадянського суспільства. Для України ці особливості підкріплюються ще й тим, що специфіка трансформаційних процесів, які охопили духовно-ідеологічний і соціокультурний рівень сучасного українського суспільства, полягає перш за все в тому, що до їх підґрунтя від початку були закладені ідеї, цінності і пріоритети ліберально-індивідуалістичної і демократичної моделей розвитку і управління, що стали ключовою передумовою і базисним орієнтиром у формуванні життєвих цілей для більшості населення країни. Відповідно процес, що здійснюється у даному напрямку, висунув нові стандарти, що почало вимагати зміни у світогляді і створення елементів і структур нового світобачення з метою перетворення оточуючої людину реальності.

При цьому слід відзначити, що як основні соціокультурні регулятори суспільства і головні мотивуючі чинники в процесі духовного самовизначення індивіда виступають інтереси, потреби і цінності.

В Україні існує значний масив нових теоретичних і практичних досліджень з даної проблеми, що свідчить про її актуальність. В числі вітчизняних досліджень, які присвячені вивченню даної проблеми, можна відзначити праці Ю. Бродецької [1], Н. Жулинського [2], А. Лисюка [3], В. Мадіссона і В. Шахова [4], А. Мережка [5], Л. Сокурянської [6] та ін. Проведені ними дослідження переважно торкалися загальних питань національних інтересів і духовно-культурних цінностей і орієнтирів українського суспільства, були спрямовані на теоретико-методологічний аналіз основних положень, орієнтовані на філософсько-соціологічний підхід в дослідженні проблеми, вивчення характеру процесу адаптації індивідуальної і масової свідомості до сучасної системи цінностей в умовах соціокультурної трансформації.

Метою даної статті є дослідження ролі національних інтересів і духовно-культурних цінностей як соціокультурних регуляторів суспільства в процесі формування світогляду індивідів в умовах сучасної трансформації української системи і визначення глибинних духовно-культурних засад мотивації консолідації і єдності українського суспільства, які необхідно розглядати як головний чинник в досягненні ефективних результатів здійснюваного процесу модернізації, в основу якого покладені світові і вітчизняні ліберально-демократичні традиції.

Основним чинником ідентифікації є соціальний простір, в якому індивід знаходиться. При цьому слід підкреслити, що проблема ідентичності “пов’язана не з критерієм “подібності”, а насамперед зі змістом спільної національної справи і з загальноновизнаною проекцією цієї справи. Не минуле пояснює майбутнє, а навпаки — проекція спільного майбутнього дозволяє прочитати і зрозуміти цю історію” [7]. З цього виходить, що для українського суспільства ключовою проблемою у даному питанні є соціокультурна ідентифікація.

На даному етапі ця проблема всебічно вивчається вітчизняними дослідниками. Їх думки сходяться в тому, що в умовах глибокої соціокультурної кризи, обумовленої тенденціями трансформаційних процесів в Україні, виникла проблема ідентифікації, пов’язана з пошуком нових ціннісних орієнтирів, світоглядних стандартів і норм соціального регулювання. У даному зв’язку зразками ключових чинників соціокультурної еволюції України стали, з одного боку, західні моделі, з іншого — національна традиція.

Набуття ідентичності — це процес самопізнання і самовизначення особистості або певної соціальної спільноти. У даному зв’язку, виходячи з того, що “єдиним джерелом влади в Україні є народ” [8, с. 4], виходить, що саме йому надається право на самовизначення, яке ґрунтується на принципі консолідованої єдності нації, народу. Однак реалізація даного права ускладнена характером політичного режиму, що склався, боротьбою представників народних обранців за владу, у підґрунті якої простежується мотив до її негласної узурпації, особливостями соціально-економічної і політико-правової ситуації в країні і, як наслідок, низькою громадянською

активністю населення і соціальною апатією громадян. Що відповідно веде до пошуку нових джерел сенсів.

При цьому складнощі, що виникають в процесі самопізнання і самовизначення, пов'язані з проблемою мікро- і макросоціальної самоідентифікації, що активізувалася на нинішньому етапі нашого розвитку, ускладнені тим, що, з одного боку, він здійснюється без сприйняття особливостей власної історії, базових засад української культури, за наявності непевності у питанні стратегічної перспективи її розвитку, яка утвердилася у свідомості більшості населення країни. З іншого боку, — без глибокого вивчення чинників успішного розвитку низки країн Європи, усвідомлення того, що їх суспільний прогрес разом з іншими чинниками перш за все пов'язаний з тим, що вони мають свою традиційну систему цінностей і інтересів, які визначаються потребами. Саме загально значимі потреби і інтереси сприяють формуванню цілісності на всіх рівнях соціального простору, починаючи від окремої особистості і піднімаючись до рівня держави. При цьому, як справедливо зазначає В. Шилов, “якщо потребами нації є щось базове, пов'язане з самим буттям нації як самостійним суб'єктом, — мова йде про потреби у самозбереженні, безпеці, самореалізації, то інтереси виступають як засоби реалізації цих потреб. Потреби нації є більш усталеними, інтереси ж змінюються слідом за змінами самої нації, її можливостей, зміною ситуації на інтернаціональному рівні” [9, с. 291].

Якщо оцінити потреби української нації, народу через порівняння їх історичної і сучасної сутності, то можна відзначити, що у нинішніх умовах культурно-світоглядної трансформації соціуму, незважаючи на те, що змінилися методи і способи їх реалізації, вони зберігають свій традиційний характер. А самі інтереси змінилися у відповідності із зміненими світоглядними установками і сенсами, при цьому зберігши своє соціальне призначення — об'єднання населення країни і національна єдність.

У науковому розумінні існує низка критеріїв, за якими пояснюється суть поняття “національні інтереси”: соціальний (що ґрунтується на соціокультурних аспектах ідентифікації спільноти), психологічний (на життєво необхідних інтересах і потребах), географічний (на регіональних, адміністративно-територіальних, міждержавних та інших принципах географічної діяльності) та інші. При цьому слід відзначити, що у практичній реальності всі ці критерії об'єднані в єдине ціле. Так, українські вчені В. Мадіссон і В. Шахов, які займаються вивченням даної проблеми, відзначають що “під національним інтересом розуміється реальна причина дій нації і держави, спрямованих на виживання, функціонування і розвиток, або, іншими словами, сукупність національних цілей і базових цінностей, що відіграють важливу роль у стратегії і тактиці національної безпеки. Національний інтерес — це інтегральний вираз інтересів усіх членів суспільства, що реалізується через політичну систему, він поєднує інтереси кожної людини, інтереси національних, соціальних, політичних груп та інтереси держави” [4, с. 76].

У Законі України “Про основи національної безпеки України” національні інтереси визначаються як “життєво важливі матеріальні, інтелектуальні

льні і духовні цінності українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток” [10, с. 1202–1203]. Саме вони визначають засади внутрішньої та зовнішньої політики держави.

Оцінюючи суть даного питання, необхідно відзначити, що основою для формування національних інтересів є система індивідуальних інтересів. У даному зв’язку зміст і форма національних інтересів визначається затвердженням ліберального принципу пріоритетності прав і свобод людини, по відношенню до яких держава розглядається як гарант і інструмент їх захисту.

Національні інтереси і пріоритети України відображені в офіційних документах держави: Декларація про державний суверенітет України (1991), Про основні напрямки зовнішньої політики України (Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 р.), Концепція (основи державної політики) національної безпеки України (1997), Стратегія інтеграції України до Європейського союзу (Указ Президента України від 11 червня 1998 р.), Закон України “Про основи національної безпеки України” (2003), “Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи” (Постанова Верховної Ради України від 19 лютого 2004 р.), Конституція України (нова редакція 2006 г.), Указ Президента “Про Стратегію національної безпеки України” (від 12 лютого 2007 р.) та ін.

Немає необхідності зупинятися на докладному розгляді і коментуванні цих документів. При цьому, даючи їм об’єктивну оцінку, слід зазначити, що всі вони пронизані ідеєю про те, що “національні інтереси відображають фундаментальні цінності та прагнення українського народу, його потреби в гідних умовах життєдіяльності, а також цивілізовані шляхи їх створення і способи задоволення. Національні інтереси України та їх пріоритетність обумовлюються конкретною ситуацією, що складається в країні та за її межами” [11, с. 150].

Дане положення вказує на те, що саме національні інтереси виступають як передумови процесу вироблення стратегії розвитку держави та її діяльності на міжнародній арені.

На сьогоднішній день основними (діючими на законодавчому рівні) офіційними документами, що визначають національні інтереси і пріоритети України є Указ Президента “Про Стратегію національної безпеки України” (від 12 лютого 2007 р.) [12] і Закон України “Про основи національної безпеки України” [10]. Крім цього у них визначаються принципи, стратегічні цілі, завдання і механізми забезпечення життєво важливих інтересів індивіда, суспільства і держави.

Виходячи з цих та інших положень законодавчих документів, які аналізуються, слід зазначити, що вони визначають зміст, цілі і пріоритети стратегії формування світогляду українського суспільства і переважно є порівняними з сучасними ідеями і принципами лібералізму і демократії. Однак цитовані джерела, як і низка інших офіційних документів, що регла-

ментують національні інтереси і пріоритети України, носять формальний, загально визначальний характер, не фіксують і не конкретизують шляхи досягнення поставлених цілей. З іншого боку, слід констатувати, що жодне з положень по захисту національних інтересів в Україні, зафіксоване в офіційних документах, на сьогоднішній день не отримало логічного втілення. Причин для цього достатньо, але їх слід розглядати як наслідок того, що лишається нереалізованим одне з основних положень Указу Президента України № 105/2007 “Про Стратегію національної безпеки України” (від 12 лютого 2007 р.) [12], у відповідності з яким забезпечення реалізації індивідуальних, суспільних, національно-державних інтересів і пріоритетів повинно бути досягнуто на підставі узгодженої діяльності органів виконавчої влади, місцевих державних організацій, органів самоврядування, правоохоронних і правозахисних органів, суспільно-політичних організацій і об’єднань, окремих громадян тощо, та у рамках їх компетенції.

Крім цього, ще однією значимою причиною є те, що нерідко приватні інтереси представників еліти країни подаються як національні. Зокрема, український дослідник А. Мережка зазначає, що саме на цей незрозумілий, майже метафізичний інтерес (мається на увазі національний) часто полюбують посилалися політики. Однак при цьому вони не кажуть нам, де саме шукати його визначення і яким саме чином можна було б об’єктивно верифікувати, чи відповідає політика, що ними проводиться, цьому самому “національному інтересу”. Насправді ж апеляція до “національного інтересу” є нічим іншим, як проявом елементарного політичного шахрайства, оскільки за цим поняттям частіше за все ховається або особистий інтерес, або груповий корисливий інтерес [5].

На підтвердження позиції А. Мережка можна зазначити, що кожен новий уряд суверенної України, по черзі змінюючи один одного при владі, виступає з новими, на перший погляд, цілком розумними і необхідними проектами і програмами з реалізації і захисту національних інтересів, стратегічною метою яких є підвищення рівня життя людей, добробут країни та її самодостатність. Однак жодним з них (урядом) дана мета не була досягнута. Відповідно подібного роду результати діяльності уряду, зміна ідей і цілей, ціннісних установок викликають у населення країни недовіру не тільки до інституту влади, але й сумнів стосовно доцільності національних інтересів і пріоритетів, обраних моделей розвитку і управління.

Для стабільного і успішного розвитку, гарантування незалежності і забезпечення безпеки України одним із стратегічних пріоритетів її зовнішньої політики і національних інтересів є європейська і євроатлантична інтеграція.

Необхідність здійснення даної стратегії є безперечною. Однак Україна, виконуючи взяті на себе зобов’язання перед європейськими спілками, об’єднаннями і організаціями, від реалізації яких буде залежати подальша процедура її вступу або об’єднання з ними, відсуває на другий план вирішення першочергових внутрішніх проблем, від яких безпосереднім чином залежить даний процес. Так, А. Лисюк аргументовано визначає низку причин, з яких у нинішньому своєму стані Україна відчуває труднощі у

здійсненні курсу на євроінтеграцію. На підставі їх аналізу він зазначає, що основною перешкодою на цьому шляху є не стільки позиції держав — членів НАТО, скільки внутрішні проблеми української держави, суспільства, неготовність самої України прийняти відповідальні рішення з входження до цієї організації. При цьому А. Лисюк підкреслює, що ключовою (всеохоплюючою) перешкодою на шляху євроінтеграції України є ціннісний дисонанс між Україною і ЄС, ціннісна аномія, якої зазнало українське суспільство, наслідком чого стала його нездатність додержуватися імперативів свободи, демократії, солідарності, дотримання прав людини, верховенства права, соціальної відповідальності тощо [3].

Також беззаперечним є той факт, що “Україна розглядає необхідність повномасштабної європейської та євроатлантичної інтеграції як ключовий засіб для якнайповнішої реалізації національних інтересів, забезпечення успішного вирішення фундаментальних завдань внутрішнього розвитку та участі в міжнародному співробітництві” [12].

Справедливо, але з моменту набуття Україною своєї незалежності в 1991 році при тому, що вона мала свої власні ресурси, міжнародне співтовариство надавало їй допомогу з даного питання, однак і до цих пір очікувані результати не досягнуті. Отже, немає приводу сумніватися в тому, що для “забезпечення успішного вирішення фундаментальних завдань внутрішнього розвитку та участі в міжнародному співробітництві” нашої державі необхідно вирішити низку внутрішніх проблем, і не тільки у соціально-економічній і політичній сферах, але й у духовно-культурній. Обґрунтовуючи дану позицію тим, що саме ця сфера є одним з важливих чинників становлення і розвитку національної самосвідомості як на груповому, так і на індивідуальному рівнях, формування норм і способів діяльності і поведінки людей в умовах соціокультурного простору, що постійно змінюється.

Ядром внутрішньої енергії, центром внутрішньої опори і сенсу життя як для кожної окремої людини, так і для соціуму в цілому, є система духовно-культурних цінностей. Саме під їх впливом у індивідів формується світорозуміння і саморозуміння, які визначають напрям не тільки їх потреб і інтересів, але й мотивують їх активність.

До зміни підвалин українського соціокультурного простору привело те, що Україна, здійснюючи на сучасному етапі модернізацію усіх структурних складових системи і вирішуючи масштабні національні завдання, ґрунтується на ціннісно-нормативній системі сучасного світового культурного лібералізму. Однак складність затвердження сукупності її зразків у масовій свідомості українського народу обумовлена тим, що їх сприйняття і засвоєння відбувається без власної інтерпретації, селекції і вибору, без врахування соціокультурних факторів того суспільства, у якому він живе, його історичної і культурної спадщини, що характеризується традиціями і звичаями. Поряд з цим не менш важливими (можна навіть сказати посилюючими) чинниками у прояві даної тенденції є — затягнений процес послідовного створення законодавчої бази і державної політики, відсутність злагоди і консолідованої єдності у всіх структурних складових (як по горизонталі, так і по вертикалі) соціального цілого. Все це у кінцевому

підсумку призвело до створення ситуації невизначеності, яка продовжує зберігати свої тенденції і нині.

“Ситуація невизначеності породжує безініціативність, суспільну апатію і бездіяльність. І це пояснюється не тільки соціально-економічною ситуацією, яка є не причиною, а наслідком. Наслідком втрати людиною почуття гідності і віри” [2, с. 18].

Як відомо, без віри і дій неможливо втілити жодної ідеї в життя. Чудово з цього приводу висловився відомий український полеміст кінця XVI — початку XVII століть І. Вишенський: “Наша істинна віра є та, яку брами пекельні не перемогли й перемогти не можуть. Наша істина віра є та, яку блиск світу цього звабити не може. Наша істинна віра є та, яку страх бід і розмаїтих страждань та смертей устрашити не може” [14, с. 33]. Нині українському народу необхідно переосмислити всю глибину даного судження і усвідомити, що саме віра є підвалиною етнічного самозбереження, національного духу і духовної єдності нації, народу.

Між тим цей процес уявляється неможливим без затвердження у масовій свідомості українських громадян універсальної (загальнолюдської) системи цінностей, яка спирається на вищі духовні і моральні засади вітчизняної і світової спадщини, відродження досягнень національної духовної культури, формування нової системи ціннісних орієнтирів і ідеалів, усвідомлення духовного самовизначення.

Саме ці фактори визначають пріоритети і орієнтири як кожного індивіда, так і соціуму в цілому, забезпечують розвиток духовності, інтелектуального потенціалу українського народу, його єдність і злагоду, розширюють соціальну самостійність і ініціативу, регулюють поведінку особистості і суспільства.

Разом з тим, роблячи основний акцент на вірі, слід зазначити, що як життєва установка, притаманна кожному індивіду, вона природно і традиційно знаходиться у прямій залежності від його можливостей, можливостей соціуму і людської цивілізації, здатних забезпечити йому оптимальні умови для життєдіяльності, самореалізації і саморозвитку. Поряд з цим в процесі культурно-світоглядної трансформації українського соціуму, який ґрунтується на сучасній ліберальній системі цінностей і ідеалах демократії, актуалізувалася проблема віри як духовно-релігійної константи, що об’єднує протягом багатьох століть українське суспільство і є для нього загально значимою цінністю.

Для українського суспільства (як і для усієї європейської цивілізації в цілому) системостворюючим чинником є християнство, яке заклало змістотворюючі підвалини моральних і етичних цінностей.

Політика України в сфері державно-церковних відносин базується на Конституції. В ній, зокрема, відзначається (ст. 35), що кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію, або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов’язко-

ва [8, с. 8–9]. Цей принцип передбачає створення у суспільстві рівних прав для усіх конфесій і релігій, а відповідно, і для всіх його членів (індивідів) незалежно від соціальних, національних, расових та інших приналежностей (особливостей).

Підтвердженням практичної реалізації даного положення Основного закону України є щорічні звіти українського уряду про дотримання релігійної свободи у загальному контексті своєї політики, які надаються для обговорення даного питання на міжнародному рівні.

Так, на 1 січня 2006 року у країні було 30 507 релігійних організацій, у тому числі 29 262 релігійні громади. Зокрема, римсько-католицька церква, яка має 7 дієцезій та 879 зареєстрованих парафій і 499 священників, які задовольняють релігійні потреби близько 1 мільйона чоловік; протестантських громад. В Україні зареєстровано 240 єврейських організацій. Переважна більшість релігійно активних євреїв сповідує ортодоксальний іудаїзм. За офіційними даними, в Україні діє 15 нетрадиційних релігійних рухів. На 1 січня 2006 року було зареєстровано 29 громад Товариства свідомості Кришни і 47 буддійських громад [15].

При цьому згідно з офіційним документом Державного департаменту релігій Міністерства юстиції України православ'я є основною релігією в країні, тобто більшість громадян вважає себе православними і асоціює себе з однією з трьох православних церков. Домінуючою в Україні є Українська Православна Церква (Московського патріархату). Вона має 36 єпархій, в яких діють 10972 товариства віруючих (9327 священників). Самопроголошена Українська церква “Київського патріархату” (УПЦ КП) нараховує 31 єпархію, 4007 релігійних організацій (2867 священників). Руська Старообрядницька Церква або, як її називають українські чиновники, Старообрядська Церква Білокриницького согласія, володіє 62 зареєстрованими приходами, а безпопівці, які в документі іменуються як Руська Старообрядська Церква Безпоповського согласія — дванадцятьма [16].

Отже, виходячи з статистичних показників і беручи до уваги той факт, що в Україні між окремими релігійними течіями існує протиріччя, слід відзначити, що в цілому релігійній свободі сприяють толерантні міжконфесійні відносини. Це є підтвердженням того, що в нашій країні реалізується державна політика, направлена на забезпечення свободи віросповідання, відправлення релігійних культів, відкритого прояву і вільного поширення своїх релігійних переконань, на захист прав людини.

При цьому, незважаючи на наявність в країні низки провідних світових релігійних течій сучасності, православ'я має статус культуротворної релігії, яка формує світогляд індивідів на засадах таких духовно-моральних і етичних цінностей і ідеалів, як добро, правда, любов, милосердя, честь, гідність, відповідальність, обов'язок, совість тощо. Дані духовні начала через розумне усвідомлення їх життєвої істини стають головним завданням і сенсом індивідуального, суспільного і державного буття, міжособистісного спілкування і нормою поведінки.

Змістоутворюючі засади єдиного духовно-ідеологічного і соціокультурного простору виступають як засіб (інструмент) для затвердження і набут-

тя високого морального значення у світоглядній системі цінностей таких констант, як патріотизм і гуманізм.

При цьому аналізуючи процес формування і характер духовно-культурних цінностей і національних інтересів в умовах культурно-світоглядної трансформації українського суспільства, необхідно враховувати, що вони як елементи, які регулюють поведінку особистості, особистісні і суспільні відносини, інваріанти соціокультурних орієнтацій, є предметом виховання і цілеспрямованого впливу.

Таким чином, виходячи із викладеного вище, можна констатувати, що соціокультурні чинники, які впливають на процес формування світогляду українського суспільства, в значній мірі обґрунтовують істини і ідеали людських відносин, які є порівняними з положеннями сучасного культурного лібералізму, та виступають як основоположний і мотивуючий критерій у процесі консолідації і єдності українського суспільства, вироблення стратегії розвитку держави та її діяльності на міжнародній арені. Однак слід відзначити, що в умовах кардинальних суспільних змін, що відбуваються нині в нашій країні, основна проблема, обумовлююча складності, суперечності і невизначеності у соціокультурній сфері, полягає у політиці, здійснюваній державою і політичною елітою в ній, і у ставленні до неї.

Між тим, досліджуючи і аналізуючи зазначену у даній статті проблему, слід підкреслити, що фундаментальні основи національних інтересів, пріоритетів, сенсів і ідеалів закладені у власній історії і культурі, а це означає, що українське суспільство прийме ту універсальну модель розвитку, яка є порівняною саме з ними.

Література

1. Бродецкая Ю. Ю. Социокультурные аспекты трансформации социального сознания: теоретико-методологический анализ // Вісник Одеського національного університету. — Одеса, 2007. — Т. 12. — Вип. 6: Соціологія і політичні науки. — С. 56–62.
2. Жулинский Н. Украина: испытание свободой, или Чем обусловлен прогресс нации // Зеркало недели. — 2004. — № 38 (513). — 24 с.
3. Лысюк А. Евроатлантические и европейские перспективы Украины, или “долгая дорога в дюнах” (21 января 2008 года). — Режим доступа: http://dialogs.org.ua/print.php?part=issue&m_id=11925.
4. Мадіссон В. В., Шахов В. А. Сучасна українська геополітика: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2003. — 176 с.
5. Мережко А. Сон разума: украинский национализм как идеология (“Politics. in. Ua”, Украина). — Режим доступа: <http://www.pickalov.narod.ru/index.html>. 17. 04. 2007.
6. Сокурская Л. Г. Ценностное поле личности как ее новое социокультурное измерение // Вісник Одеського національного університету. — Одеса, 2007. — Т. 12. — Вип. 6: Соціологія і політичні науки. — С. 483–491.
7. Україна шукає свою ідентичність. — Режим доступа: <http://dialogs.org.ua/print.php?part=dialog&id=2>.
8. Конституція України. Закон України “Про Державний Гімн України”. — К.: Видавничий дім “Скіф”, 2006. — 48 с.
9. Шилов В. Н. Национальная идея России: методологические аспекты // Социально-гуманитарные знания. — 2001. — № 3. — С. 289–302.
10. Закон України “Про основи національної безпеки України” // Відомості Верховної

- Ради України: Офіційне видання. — К.: Парламентське видавництво, 2003. — № 39. — С. 1202–1211.
11. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України // Відомості Верховної Ради України. — К.: Видання Верховної Ради України, 1997. — № 10. — С. 149–156.
 12. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента від 12 лютого 2007 р. // Офіційний вісник України: Збр. нормативно-правових актів. — К., 2007. — № 11. — С. 7–17.
 13. Про Рекомендації парламентських слухань “Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи”. — Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart77/idx77914.htm>.
 14. Вишенський І. Твори. — К.: Вид-во художньої літератури “Дніпро”, 1986. — 247 с.
 15. Державний департамент США. Доповідь Міжнародної організації релігійної свободи за 2006 рік. Випущений Відділом з питань демократії, прав людини та праці. Україна. — Режим доступу: http://kyiv.usembassy.gov/files/polit_relig_freedom2006_ukr.html.
 16. Православие остается основной религией Украины (23.07.2007/Regions.ru). — Режим доступу: <http://www.rambler.ru/news/0/0/10815796.html>.

Н. П. Гедикова,

кафедра общественных и гуманитарных наук Ильичевского института
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова,
ул. Данченко 17а, г. Ильичевск, 68003, Украина

РОЛЬ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ФАКТОРОВ В СОВРЕМЕННОМ ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ МИРОВОЗЗРЕНИЯ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА

Аннотация

Социокультурные трансформации в Украине, обусловленные тенденциями нынешнего этапа становления постэкономического общества, не могли не воздействовать на мировоззрение украинского народа. В данной связи в статье посредством изучения основных мотивирующих социокультурных факторов (национальных интересов, системы духовно-культурных ценностей) исследовательский акцент ставится на анализе характера и практических результатов процесса культурно-мировоззренческой трансформации украинского общества в современных условиях.

Ключевые слова: мировоззрение, социокультурные факторы, национальные интересы, духовно-культурные ценности, вера.

N. P. Gedykova,

Social and Humanitarian Sciences Department,
Illychevsk institute of the ONU named after Mechnykov
Danchenko, 17a, Illychevsk, 68003, Ukraine

SOCIAL CULTURAL FACTORS IN THE MODERN PROCESS OF FORMING OF WORLD VIEW OF UKRAINIAN SOCIETY

Summary

Social cultural transformation in Ukraine stipulated by the current tendencies of the present stage of becoming of posteconomic society couldn't but affected the world view of the Ukrainian people. This paper focused on the research of the character and practical results of the process of a civilized world-view transformation of Ukrainian society under modern conditions by studying basic motivating social cultural factors (national interests, the system of spiritually-cultural values).

Key words: world view, social cultural factors, national interests, spiritually-cultural values, faith.